

Koncepce rozvoje činnosti Akademie věd České republiky

Posláním Akademie věd ČR je v souladu s jejím zákonným vymezením (zákon č. 283/1992 Sb., o Akademii věd České republiky):

- a) uskutečňovat vědecký výzkum,
- b) přispívat ke zvýšení úrovně poznání a vzdělanosti,
- c) přispívat k využití výsledků vědeckého výzkumu,
- d) získávat, zpracovávat a rozšiřovat vědecké informace a poskytovat vědecké posudky, stanoviska a doporučení,
- e) ve spolupráci s vysokými školami uskutečňovat doktorské studijní programy a vychovávat vědecké pracovníky,
- f) rozvíjet mezinárodní spolupráci v oblasti vědecké činnosti a vývoje technologií,
- g) realizovat své úkoly ve spolupráci s ostatními vědeckými a odbornými institucemi,
- h) zajišťovat infrastrukturu pro výzkum a vývoj.

Akademie věd ČR (dále AV), přední česká vědecká a kulturní instituce, provádí převážně základní výzkum – tedy vědeckou práci, která se zaměřuje na rozvoj poznání, studium vztahů a zákonitostí platných v reálném světě i výzkum mezilidských vztahů, lidského chování a myšlení. Jedná se o náročný proces s dlouhodobou časovou perspektivou překračující obvykle utilitárně stanovené plánovací cykly.

Vědecká práce v AV zahrnuje široké spektrum vědních oborů (od matematiky a informatiky přes vědy o neživé a živé přírodě, včetně technických, chemických a lékařských věd, až k společenskovědním a humanitním disciplínám). Je uskutečňována na úrovni srovnatelné s mezinárodními standardy. Nositeli výzkumu jsou pracoviště AV, která mají právní formu veřejných výzkumných institucí a určují své směry výzkumu v souladu s aktuálními trendy světové vědy i potřebami české společnosti.

Vlastní výzkum probíhá na pracovištích, vedení AV se soustřeďuje zejména na koordinační a hodnotitelské činnosti a vytváření podmínek pro vysokou úroveň vědecké práce. K pravidelným aktivitám AV patří vytváření sjednocujícího a inspirativního vědeckovýzkumného prostředí a podpora výzkumné spolupráce s partnery v ČR i v zahraničí. AV jako nedílná součást českého i evropského výzkumného prostoru je významnou složkou české společnosti.

Mimořádný význam přikládá AV spolupráci s vysokými školami. Funkční doplňování univerzitního a mimouniverzitního výzkumu je doprovázeno těsnou spoluprací při výchově mladé vědecké generace včetně pravidelné účasti pracovníků AV na výuce nejen v doktorských, ale i magisterských a bakalářských programech.

Rozvinutá mezinárodní spolupráce na úrovni jednotlivců, týmů i celých institucí se stává zárukou vysoké kvality výzkumu i impulsem pro hledání nových směrů. AV stimuluje dosahování co nejvyšší úrovně vědeckého výzkumu mj. pravidelným

hodnocením výzkumných týmů a pracovišť systémem peer review za účasti významných zahraničních vědců. Cílem tohoto hodnocení je posouzení dosažené úrovně vědecké práce a stanovení tendencí dalšího směřování jednotlivých týmů a pracovišť. Výsledky hodnocení slouží i jako podklad pro manažerská rozhodnutí jak pro vedení týmů a pracovišť, tak pro vedení AV; ovlivňují tak i rozpočet pracovišť a změny ve struktuře AV. Kvalitu výzkumu podporují i periodické atestace vědeckých pracovníků, různé ceny a podpůrné programy. Vynikajícím vědcům umožňuje AV na základě náročného oponentního řízení získat prestižní vědeckou hodnost „doktor věd“ (DSc.). Kromě kvality výzkumu pečuje AV i o jeho etický rozměr, ustavila proto Komisi pro etiku vědecké práce.

Výzkum v AV má často vysoce specializovaný nebo multidisciplinární charakter přesahující hranice jednotlivých oblastí věd. Především z tohoto důvodu pracoviště AV vytvářejí stabilní koordinované týmy, které budují unikátní aparatury a zajišťují kvalifikovanou obsluhu a provoz náročných zařízení nebo se zabývají tvorbou a rozvíjením komplexních databází a dokumentačních celků.

AV využívá poznatků základního výzkumu rovněž k tomu, aby reagovala na výzkumné podněty vznikající na základě potřeb života společnosti a každodenní praxe. Pravidelně se tak otevírá různým formám orientovaného a aplikovaného výzkumu i vývoje. Jednotlivé typy výzkumu často nelze od sebe odlišit, jak se zřetelně ukazuje např. ve výzkumu materiálů, vývoji přístrojové techniky a technologií, při hledání postupů nezbytných pro ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj společnosti, v medicínském výzkumu i v dalších oblastech péče o člověka.

AV promítá synergický potenciál vědeckých týmů do tematicky široce založených výzkumných okruhů, které jsou v souladu s trendy dalšího rozvoje vědy a výzkumu těsně napojeny na výzkumnou činnost jednotlivých pracovišť. AV si je vědoma úkolu přispívat k naplňování konkrétních společenských, ekonomických i kulturních cílů české společnosti. Na tuto společenskou výzvu reaguje vyhlášením programů Strategie AV21 využívajících multioborový výzkumný potenciál týmů z jednotlivých pracovišť AV i spolupracujících vysokých škol a dalších institucí.

Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy i s výrobniemi, veřejně prospěšnými a kulturními institucemi představuje jednu ze základních komunikačních rovin AV, kterou systematicky podporuje i informačními a popularizačními akcemi směřovanými k široké veřejnosti. Těmi se snaží nejen informovat o své rozsáhlé odborné činnosti, ale i působit na kulturní a vzdělanostní úroveň národa a kultivovat veřejný prostor. Jejím cílem je též podněcovat zájem o vědu a výzkum u představitelů nejmladší generace, a přispívat tak k zachování badatelské kontinuity.

Schváleno na 31. zasedání Akademické rady AV ČR dne 14. 7. 2015.